

Kabdebó Tamás

Lelkesedem Pomogátsért

Nádas tavon koros gácsér
Lelkesedem Pomogátsért

Ahogy korosodik a század, holott még csak az elején tartunk, úgy készülődnek legjobb barátaim a másvilágra. Elment Imre, elment Ákos, közelmúltban Karcsi is, nem beszélve Gézáról, és készülődöm magam is.

De te, Béla, itt maradj velem, velünk! Ameddig lehet. Mert nélküled olyan lenne ez a kacifántos, szekértáboros összevissza és mégis szívünkéből nőtt magyar irodalom, mint azokban az években, amikor Illyés Gyuszi bácsi eltávozott közülünk. Hát így kell ünnepelnem egy 80. születésnapot? Hát így, mert ki tudja, mennyi van még az évek tarsolyában. Részben magamról beszélek, három transzfúzió után.

Kórházi szaggyűjtésem előtt jártam utoljára Pomogáts Béláéknál. Ott volt másod-unokatestvérem, Laci is, ki mint egy újdonsült Lázár, megtorpant a barlang előtt, megfordult és ismét életerős lett. Édesanyja, Dely Éva kedves, aranyos másod-nagynéném; hetven évvel ezelőtt botosvőfély voltam az esküvőjén. Nos, hát Éva lakása Béláék mellett volt, Éva elköltözött az örök hazába, Pomogáts Béla és Klári megvették fiától, Lacitól a lakást és most ott áll egy kapcsolt vendéglakás, sok ezer könyv és néhány festmény társaságában, barátokra várva. Béláék szíves emberek. Hogy én is aludhattam nem oly rég a kibővített lakás kényelmes ágyában, az már természetes. Hogy betermelhettem ismételten Klári tündökletes spárgalevesét – ami egyben magyaros-franciás, mint Pomogátsné csak már minden főztje –, ez az ő kultúrájára jellemző. Na és Bélára? Nekem van 8000 könyvem két lakásban. Bélának, becslésem szerint – és ehhez értek, mint nyugalmazott könyvtárigazgató –, egysített szállásán legalábbis tizenhatezer. Én írtam és szerkesztettem nyolcvanegynéhány könyvet, Béla bibliográfiájában 130-nál több szerepel. Én értek valamicskét a magyar, az olasz és az angol irodalomhoz,

Bélának nem lehet olyan hungarus kérdést föltenni, amire ne tudná a helyes feleletet. Én még el tudok mondani egy húszperces beszédet kívülről, Béla a 120 percest is kivágja, mint a rezet. Bár természetünk csaknem egyforma, Isten Öccse, én fölnézek rá.

Egyszer fölmértem Julius Caesar hány mérföldet utazhatott életében és azt is, mennyit a csatamániákus Napóleon. De ők ketten kismiskák – igaz, korukban csak kocsin, lovon, harci szekéren és Szent Pál lován lehetett utazni, azaz csónakokban és vitorlás hajókban –, ám Béla, 80 évével már alaposan lehagyta őket. Néha rendesen vezetve, néha viharozva, mint a szélvész, autójával hányszor járta meg kies Transzilvániát, hogy ne is beszéljek vonatkozásairól, hajózásairól (ebből nem volt sok) és repülőútjairól. Több százezer kilométerekről szólnak. Amikor itt jártak nálam, Klárral, akkor úgy egyszeriben, négy nap alatt, kölcsönautóval becserkészték ezt a Hiberniát, amit én azért kárvallottam, mert több időt tölthettek volna velem Danubiusnak nevezett könyvesházamban. Dublin mentén. Béla egyike azoknak a keveseknek, akik Dunámban meglátták a század egyik alapvető regényét (álszerénységgel senki nem vádolhat), aminek főbb, bár értékben szerény díjaim egyharmadát köszönhetem, aki pozitívan bele tud kottyantani akadozó előadásaimba, akivel mindenkinél szívesebben társalgok, aki, ha nem lenne, biztos búskomorságba esnék.

Béla keveset beszél és ír magáról, annál többet rólunk és másokról. Ezirányban már lepipálta Jókai Mórt, Krúdy Gyulát és talán Balzacot és Lope de Vegát is. Talán ő a legtermékenyebb magyar író.

Száz mínusz húsz – neki eddig ennyit juttatott. Alpha és Omega – ki maga időtlen, olyan pályán futtatta Bélát – míg Ő egy helyben maradt –, hol egyik kezével megáldotta pályatársamat, a másikkal nem.

Irgalmas volt hozzá, néha, mint például 56 után, hargudott rá az Isten.

Volt és maradt író, szerkesztő, kitüntetett, inter-
nált, kihagyott, irodalmi főítész és kórházi ápoló.

Örvendjünk, mert hogy is mondta Karinthy(?):
Szerencsénkre *még él a méla Béla* – és még sokáig él-
jen, mert ilyen termékeny ember nélkül szegényebb
lenne a világ.

Péntek Imre

Köszöntő szavak a pannon végekről

(Pomogáts Béla 80. születésnapjára)

Október 22-én is jelen voltam az Írószövetség székházában rendezett ünnepségen és könyvbemutatón, amit a Széchenyi-díjas Pomogáts Béla irodalomtörténész tiszteletére rendezett a szövetség. Szép és meghitt pillanatoknak lehettem tanúja, Juhász Ferenc költői megnyilatkozásának a több évtizedes barátságról, Szörényi László, volt kollégája munkásságát méltató, iróniával átszótt, megbecsülő pályááttekintésének, Mórítz László köszöntőjének, aki a skandináviai magyar „Ághegy”-irodalom nevében köszöntötte az ünnepeltet. Majd szólt az író is. És ott, ezen az estén, az íróársak, barátok, tisztelők előtt elmesélte „beszervezésének” hiteles történetét. (Én az ő verzióját fogadom el.) Gondolom, válaszolni akart a róla keringő rágalmakra, gyanúsítgatásokra, és afféle nyilvános vallomásként szólt arról, hogy 59-ben miként kényszerítették arra, hogy írja alá a szervezési nyilatkozatot. Több dologgal zsarolták, fenyegették, ám amikor beteg szüleit akarták behozatni, megtört és aláírt...

Nos, úgy tudom nem került elő semmiféle terhelő „jelentés”, ám Pomogáts Béla jelentései – az egyetemes magyar irodalomról – számos kötetben megjelentek és olvashatók. És kollégáit, író-költő barátait sem „áztatta el”, de ki tudja hány levelet, fel-és leiratot fogalmazott nem csak az egyes írók, hanem az Írószövetség érdekében is. (Melynek, nem mellékesen, két, igen nehéz ciklusban elnökévé választotta a magyar irodalmárok közössége.)

Pomogáts Bélával Bécsben ismerkedtem meg, a nyolcvanas évek végén, egy Magyar Műhely-találkózón. Ismeretségünkől idővel barátság lett, s pályá-

mon többször is élveztem figyelmét – és mondhatom, az idősebb, bölcsőbb íróárs, kritikus szeretetét és megbecsülését. Amit igyekeztem viszonzni, de csak részben sikerült. Jó lenne ezt az adósságot még sokáig törleszteni...

Amikor 2003-ban – némi pályamódosítással – hazatértem, és a Pannon Tükör szerkesztője lettem, fehérvári kapcsolataink folytatásaként kiadtuk a Pannon Tükör Könyvek sorozatában tanulmánykötetét, *Tükör és minta* címmel. A regionalizmusról írottak számomra ma is irányadóak, meghatározóak. Meglepve láttam, milyen jól ismeri a muravidéki magyar irodalmat. Zágorec-Csuka Judit *Viharverten* című kötetének előszava nem egyszerű gesztus volt, igazi mély és alapos szakmai értékelés, valódi költővé-avatás. Nemcsak a műveket ismerte, az alkotókat is. (Októberben, a kolozsvári Helikonban megjelent interjúban mondata: „nemrégiben némi elégtétellel állapíthattam meg, hogy a Kárpát-medencében talán én ismerem a legtöbb magyar író személyesen”.) A lendvai „összmagyar” irodalmi rendezvényeknek nemcsak résztvevője, előadója, az Illyés Alapítványon keresztül támogatója volt. S örömmel vettük zalaegerszegi szerepléseit is a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban, ahol mindig komoly érdeklődés fogadta előadásait. Az elmúlt tíz év alatt számos tanulmánya, kritikája jelent meg a Pannon Tükörben.

Személyes élményem volt a lendvai Bánffy Központ, az MNMI székházának avatásán elmondott beszéde. A címe: *A magyarok háza*. (A földél, amely alatt mindannyian elférünk, ha rajta múlik.) Ez lett volna annak a kötetnek a címe is, amit szándékoztunk kiadni születésnapja előtt tisztelegve. Ha siker-

rel járunk egynémely pályázatokon. Egyelőre ter-
vünk halasztást szenved... De nem adjuk fel, ennek
a kötetnek meg kell jelennie! Többek között azért,
mert rólunk szól, a pannóniai végek irodalmáról.

A magyar irodalom köztársasága címmel megjelent
kötete előszavában olvasható: „Hogy szeretem ezt a
munkát, azaz a magyar irodalom történetének ku-
tatását, gondozását, amelynek életemet szenteltem,
azt nemcsak irodalmunk nagy egyéniségeinek kö-

szönhetem, hanem a közösségi történetnek, a törté-
net néhány kiemelkedő eseményének is.”. Nyugod-
tan állítható, ennek a „közösségi történetnek” egyik
főszereplőjét, a magyar irodalom köztársaságának
meghatározó államfőjét úgy hívják: Pomogáts Béla.
Szívből köszöntjük 80. születésnapja alkalmából, s
nem szűnő munkálkodásához kívánunk jó egészsé-
get, szellemi autonómiája őrzéséhez pedig további,
meg nem alkuvo bátorságot!

Szekeres Emil: Séták a természetben, olaj, farost, 70x100 cm

